

Valnämnden
Tjänsteskrivelse

Datum:
2024-01-31

Diarienummer:
VLN-2023-00010

Handläggare:
Åsa Nilsson Bjervner

Valnämndens uppföljning av ekonomi och verksamhet per december 2023

Förslag till beslut

Valnämnden beslutar

1. **att** godkänna kommunledningskontorets förslag till uppföljning av ekonomi verksamhet per december 2023 enligt bilagd handling, samt
2. **att** översända upprättad handling i valnämndens uppföljning till kommunstyrelsen.

Ärendet

Kommunledningskontoret har sammanställt förslag till uppföljning av ekonomi och verksamhet per december 2023. Uppföljningen innehåller de underlag som ska lämnas till kommunstyrelsen avseende årsbokslut och uppföljning av kommunfullmäktiges uppdrag. Samtliga underlag i uppföljningen finns i den bilagda handlingen.

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret.

Föredragning

Arbetet med att genomföra nämndens verksamhet har pågått som planerat. Under 2023 har nämnden arbetat med utvärdering av valet till riksdag, kommun- och regionfullmäktige 2022 samt förberett inför val till Europaparlamentet och folkomröstning som ska genomföras i juni 2024.

Det ekonomiska resultatet för perioden är 0,1 miljoner kronor.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt i detta ärende.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad den 2024-01-31
- Bilaga 1, Valnämndens uppföljning av verksamhets och ekonomi per december 2023

Kommunledningskontoret

Åsa Nilsson Bjervner
Kanslichef

Valnämnden
Årsrapport

Datum:
2024-01-31

Diariernr:
VLN-2023-00010

Handläggare:
Åsa Nilsson Bjervner

Valnämndens uppföljning av ekonomi och verksamhet per december 2023

Uppföljningen av verksamhet och ekonomi per december syftar till att ge en helhetsbild av nämndens resultat för 2023. Årsredovisningen omfattar ekonomiskt bokslut, uppföljning av kommunfullmäktiges styrsignaler från Mål och budget, uppdrag som tillkommit under året och den uppföljning nämnden själv gör för att följa upp sin verksamhetsplan. Utifrån underlagen gör nämnden en sammantagen bedömning av resultatet av arbetet inom sitt ansvarsområde.

Uppföljningen omfattar samtliga underlag som nämnden ska lämna till kommunstyrelsen vad gäller uppföljning av verksamhetsåret 2023. För år 2023 besvaras även de frågor om synpunktshantering som kommunstyrelsen ställt till nämnden.

Nämndens uppdrag

Valnämndens uppdrag är att på lokal nivå ansvara för genomförandet av allmänna val till riksdag, kommun- och regionfullmäktige, val till Europaparlamentet samt folkomröstningar i enlighet med gällande lagar.

Valnämnden ansvarar för val i enlighet med bestämmelserna i vallagen, kommunallagen samt lagen om kommunala folkomröstningar eller liknande förfaranden. Det innebär att Uppsala valnämnd är lokal valmyndighet och bland annat utser och utbildar röstmottagare, beslutar om vallokaler, arrangerar förtidsröstning, svarar för den preliminära räkningen av rösterna på valkvällen samt ansvarar för den så kallade onsdagsräkningen.

Nämndens verksamhet

Valnämnden har under 2023 haft fem nämndsammanträden.

Ordinarie ledamöter 2023

Ulrik Wårnsberg (S) ordförande

Ingemar Virsén (KD) 1:e vice ordförande

Tone Tingsgård (S)

Johan Liljeholm (S)

Hossein Aminaey (S)

Jan Höglund (V)

Jan Öhman (M)

Linus Karlén (C)

Bonny Trolle (SD)

Ersättare 2023

Abbas Salman Al-Janabi (S)

Jashim Uddin (S)

Hatice Kanat (V)

Johan Rendel (M)

Thea Andersson (L)

Tabell 1. Nämndens ordinarie ledamöter och ersättare 2023

Nämndens styrning och kontroll

Valnämndens planering och styrning av verksamheten för 2023 tog sin utgångspunkt i Mål och budget 2023 med plan för 2024 och 2025. De fokusmål och uppdrag som var möjliga att arbeta med inom nämndens ansvarsområde har omhändertagits. Inom fokusmål 1 har nämnden arbetat med sju åtgärder inom tre nämndmål. Dessa nämndmål handlar om att stärka kontinuiteten och kunskapen i nämndens processer, att säkerställa information inför och under val samt att säkerställa en stabil organisation inför genomförandet av europaparlamentsvalet 2024. Under fokusmål 4 har nämnden två tillkommande uppdrag som de har arbetat med inom sitt uppdrag och de bedöms vara klara.

Nämnden har följt upp arbetet genom löpande kontakter med förvaltningen och i samband med den kommunövergripande uppföljningen i april, augusti och i årsbokslutet.

Verksamhetsåret 2023**Viktiga händelser under året**

Under 2023 har nämnden arbetat med utvärdering av valet till riksdag, kommun- och regionfullmäktige 2022 samt förberett inför val till Europaparlamentet som ska genomföras i juni 2024.

Omvärld och förutsättningar

I oktober 2023 beslutade kommunfullmäktige att genomföra en folkomröstning som ett led i revideringen av kommunens översiktsplan. Folkomröstningen ska genomföras samtidigt med valet till Europaparlamentet i juni 2024. Valnämnden tog i augusti beslut kring folkomröstningens genomförande, beslutet låg till grund för det beslut som kommunfullmäktige tog.

Arbetet med att förbereda för valet till Europaparlamentet påbörjades under hösten 2023. De flesta av valnämndens åtgärder påbörjades i samband med att detta arbete inleddes. Utvärderingen och erfarenheterna från valet 2022 låg till grund för detta arbete. Syftet var att identifiera framgångsfaktorer och utvecklingsområden som underlag för att fortsätta utveckla nämndens processer inför nästkommande val.

Arbete med att stärka kontinuiteten och kunskapen i nämndens processer pågår. Under året har nämnden säkerställt budgetutrymme för att utöka nämndens strategiska stöd i förvaltningen. I och med detta har en valsamordnare rekryterats. Arbetet med att skapa förutsättningar för ökad samverkan inom den kommunala organisationen kring genomförandet av val har påbörjats. Tillsammans med kommunikation har nämnden säkerställt en ökad bemanning inför och under valet.

Under 2018 tog riksdagen beslut om förändringar av Vallagen vilka trädde i kraft i januari 2019. En viktig förändring var ett krav på att platsen där valsedlarna läggs ut ska vara avskärmad vilket tillämpades första gången vid genomförandet av Europaparlamentsvalet 2019. Den nya lagstiftningen för ökat skydd av valhemligheten ställer höga krav på nämnden att finna ändamålsenliga och tillgänglighetsanpassade vallokaler och lokaler för förtidsröstning.

Uppföljning av verksamheten

Valnämnden har ett avgränsat uppdrag att genomföra val, det medför att nämndens möjlighet att bidra till kommunfullmäktiges inriktningsmål är begränsat. Valnämnden, har i arbetet med att konkretisera Mål och budget övervägt samtliga mål och uppdrag riktade till nämnden.

Valnämnden har bedömt att endast kunna utföra åtgärder och uppdrag under fokusmål 1 och 4. Under fokusmål 1 har nämnden arbetat med tre nämndmål. Under fokusmål 4 har nämnden två av kommunfullmäktiges tillkommande uppdrag och dessa anses vara klara.

Under fokusmål 2 och 3 bedömer nämnden att de inte har möjlighet att genomföra övriga uppdrag inom ramen för sitt ansvarsområde under 2023.

Årsuppföljningen fokuserar på rapportering av aktiviteter, åtgärder och uppdragen med bedömning av status, beräknat slutår för nya tillkommande uppdrag och kommentarer. För inriktningsmålen bedöms måluppfyllnaden vid årets slut och verksamheten arbete inom inriktningsmålet sammanfattas i en kommentar.

Kommunfullmäktiges fokusmål 1: Uppsala ska säkra en stark ekonomi och värna välfärden

Fokusmålet bedöms **helt uppfyllt**.

Kommentar:

Valnämndens arbete med att skapa förutsättningar för en effektiv och kontinuerlig verksamhet inom sitt ansvarsområde pågår.

Valnämnden har under våren säkerställt budgetutrymme och anställt en valsamordnare som har påbörjat sitt arbete. Uppbyggnad av en stabil verksamhet har påbörjats.

Nämndmål: Stärka kontinuiteten och kunskapen i nämndens processer.

Beräknat slutår: 2024 | Pågår enligt plan

Kommentar:

En valsamordnare är anställd och har påbörjat sitt arbete. Projektanställningar har genomförts av lokal- och logistikansvariga inför valet 2024. Övriga resurser som kommer att bemanna valnämndens kansli har säkrats eller kommer att säkras inom kommunledningskontoret. En styrgrupp och en arbetsgrupp för valets genomförande ska startas efter årsskiftet. Dessa grupper ska bestå av samtliga delar inom kommunledningskontoret och stadsbyggnadsförvaltningen för att samordna genomförandet av EU-valet och folkomröstningen.

Nämndens åtgärder	Förväntade effekter av åtgärden	Kommentar	Status
Förstärka valkansliet.	Stärkt kontinuitet i nämndens processer.	Nämnden har i augusti 2023 anställt en valsamordnare som kommer att arbeta med nämndens frågor även mellan valets genomförande. Även vissa andra funktioner inom kommunledningskontoret hålls delvis aktiva mellan valet. Målsättningen är att på sikt säkerställa en robust valorganisation.	Klar
Stärka kunskapen och förståelsen inom förvaltningen om valnämndens process och uppdrag genom att dra erfarenheter från utvärderingen av valet - 22 för att finna lämpliga åtgärder.	Ytterligare förbättra valnämndens process inför nästkommande val	Information om valets genomförande pågår inom kommunledningskontoret samt inom kommunkoncernen. Genom att valet i Mål och budget 2024 har lyfts genom ett uppdrag, så ökar förståelsen inom kommunen och kommunledningskontoret kring valets genomförande.	Pågår

Tabell 2. Nämndens åtgärder till nämndmål: Stärka kontinuiteten och kunskapen i nämndens processer

Nämndmål: Säkerställa informationen inför och under val

Beräknat slutår: 2024 | Pågår enligt plan

Kommentar:

Kommunikationsresurser är säkrade inför valets genomförande 2024. Kommunikatör har tidigt knutits till valnämndens kansli.

Nämndens åtgärder	Förväntade effekter av åtgärden	Status och kommentar	Status
Säkerställ att det finns korrekt information om nämndens uppdrag i kommunens medier, följa och samverka med kommunikation och säkerhetsenheten.	Korrekt och tillgänglig information om nämndens uppdrag.	Kommunikatör och säkerhetshandläggare har tidigt knutits till valnämndens kansli och samarbetar kring valets genomförande.	Pågår
Tillsammans med kommunikation säkerställa en ökad bemanning inför/under val.	Tillräcklig bemanning hos kommunikation inför/under val.	Överenskommelse med kommunikationsstaben om en tilldelad resurs som kommunikatör. Webb- och pressansvariga finns avdelade att tillgå vid behov. Mediaträning med nämndens ordförande samt utsedda kontaktpersoner på valkansliet kommer att genomföras i god tid före valet. Folkomröstningen kommer att kräva en del andra kommunikationsresurser än ett vanligt val och planeringen av detta pågår.	Pågår

Nämndens åtgärder	Förväntade effekter av åtgärden	Status och kommentar	Status
Ha en dialog och informera samtliga partier om vad som gäller vid informationskampanjer inför val.	Informationskampanjer förs enligt regelverk.	Väntar enligt plan.	Väntar

Tabell 3. Nämndens åtgärder till nämndmål: Säkerställa informationen inför och under val

Nämndmål: Säkerställa en stabil organisation inför genomförandet av europaparlamentsvalet 2024

Beräknat slutår: 2024 | Pågår enligt plan

En valsamordnare är anställd och har påbörjat sitt arbete. Projektanställningar har genomförts av lokal- och logistikansvariga inför valen 2024. Övriga resurser som kommer att bemanna valnämndens kansli har säkrats eller kommer att säkras inom kommunledningskontoret. En styrgrupp och en arbetsgrupp för valets genomförande ska startas efter årsskiftet. Dessa grupper ska bestå av samtliga delar inom kommunledningskontoret och stadsbyggnadsförvaltningen för att samordna genomförandet av EU-valet och folkomröstningen.

Nämndens åtgärder	Förväntade effekter av åtgärden	Status och kommentar	Status
Genomföra en utredning och hanteringen av de kommunala lokalerna.	Funktionella lokaler för förtidsröstning och funktionella vallokaler uppbokade.	En utredning har genomförts och kommit fram till att ett uppdrag riktat till berörda nämnder och bolag ska föreslås till Mål och budget 2024. I den nu beslutade Mål och budget 2024 finns ett uppdrag: Öka valdeltagandet i områden och grupper med lågt valdeltagande samt utveckla samverkan kring att genomföra val i Uppsala kommun. Berörda: KS, VLN, ÄLN, OSN, UBN, AMN, KTN, GSN, IFN, ÖFN, Arenor och fastigheter, Skolfastigheter, Uppsala parkering och UKK. Om det vid utvärderingen av valet 2024 visar sig att problematiken kring tillgången av kommunala lokaler har fortsatt så får en ny översyn genomföras och andra styrmedel föreslås.	Klar
Inventera och boka upp ändamålsenliga lokaler	Funktionella lokaler för förtidsröstning och funktionella vallokaler uppbokade.	Uppbokning av vallokaler och lokaler för förtidsröstning pågår inför valen 2024.	Pågår

Tabell 4. Nämndens åtgärder till nämndmål: Säkerställa en stabil organisation inför genomförandet av europaparlamentsvalet 2024

Kommunfullmäktiges fokusmål 2 Uppsala ska ha ett välmående näringsliv och skapa fler jobb

Fokusmålet bedöms **ej uppfyllt**.

Kommentar:

Valnämnden har ett avgränsat uppdrag att genomföra val, det medför att nämndens möjlighet att bidra till kommunfullmäktiges fokusmål är begränsat. Valnämnden, har i

arbetet med att konkretisera Mål och budget övervägt samtliga mål och uppdrag riktade till nämnden.

Kommunfullmäktiges fokusmål 3: Uppsala ska leda klimatomställningen

Fokusmålet bedöms **ej uppfyllt**.

Kommentar:

Valnämnden har ett avgränsat uppdrag att genomföra val, det medför att nämndens möjlighet att bidra till kommunfullmäktiges fokusmål är begränsat. Valnämnden, har i arbetet med att konkretisera Mål och budget övervägt samtliga mål och uppdrag riktade till nämnden.

Kommunfullmäktiges fokusmål 4: Uppsala ska bli tryggare med jämlika livsvillkor

Fokusmålet bedöms **ej uppfyllt**.

Kommentar:

Valnämnden har ett avgränsat uppdrag att genomföra val, det medför att nämndens möjlighet att bidra till kommunfullmäktiges fokusmål är begränsat. Valnämnden, har i arbetet med att konkretisera Mål och budget övervägt samtliga mål och uppdrag riktade till nämnden.

Nämndens hantering av övriga inriktningsmål och uppdrag

Nedanstående uppdrag från Mål och budget 2023 - 2025 har kommunfullmäktige riktat till samtliga nämnden och bolag. Valnämnden har bedömt att nämnden inte har möjlighet att genomföra uppdragen inom ramen för sitt ansvarsområde under åren 2023 – 2025.

Fokusmål 1
Uppdrag 1. Frigöra tid och resurser till kommunens kärnverksamheter genom att effektivisera administrationen och minska den administrativa belastningen.
Uppdrag 3. Utveckla digitala välfärdstjänster för ökad samhällsnytta och ett mer effektivt resursutnyttjande.
Uppdrag 4. Stärka kompetensförsörjningen och säkerställa ett hållbart arbetsliv och hälsofrämjande arbetssätt inom kommunkoncernen.
KS-BESLUT: att uppdra till samtliga förvaltningschefer att göra en översyn av chefers organisatoriska förutsättningar.
KS-BESLUT: att uppdra till samtliga förvaltningschefer att göra en analys av nuläge och önskat läge gällande antal medarbetare per chef och ta fram en plan för implementering och ekonomiska konsekvenser av implementeringen
Fokusmål 2
Uppdrag 10. Förenkla företagets vardag genom att utveckla en nytänkande, effektiv och rättssäker företagservice med hög kvalitet.
Uppdrag 12. Förenkla företagets vardag genom att utveckla en nytänkande, effektiv och rättssäker företagservice med hög kvalitet.
Fokusmål 3

Uppdrag 15. Öka takten i klimatomställningen för att minska växthusgasutsläppen och nå målet om en fossilfri välfärdskommun 2030 och klimatpositivt Uppsala 2050.
Fokusmål 4
Uppdrag 20. Utveckla kommunens förmåga att förebygga och bekämpa ungdomsbrottslighet och kriminalitet.
Uppdrag 23. Påskynda integrationen för en snabbare etablering av nyanlända
Uppdrag 24. Stärka arbetet med att främja psykisk hälsa och förebygga och hantera ökad psykisk ohälsa.
Uppdrag 27. Utveckla kommunens krisberedskap och det civila försvaret i syfte att stärka samhällets motståndskraft.

Tabell 5. Uppdrag från Mål och budget 2023-2025 som inte ryms inom ramen för nämndens ansvarsområde.

Valnämnden har inga åtgärder kopplade till de kommungemensamma nämndmålen under fokusmål 1; NB1.1: Kommunen ska ha ett hållbart och hälsofrämjande arbetsliv och N1.2: Kommunen ska ha ett kulturbärande ledar- och medarbetarskap, som säkrar leveranser av hög kvalitet, verksamhetsutveckling och medledarskap.

Särskilda frågor

Synpunktshantering

1. Har verksamheten gått in i eller har för avsikt att gå in i det kommungemensamma verktyget Digitalt stöd för medborgarärenden (synpunktshantering)? Om inte, finns annan digital lösning och i så fall vilken? Om det finns en digital lösning, hur stor grad täcker/ används det digitala verktyget av hela er verksamhet?

Svar: Nämnden tar emot och svarar på synpunkter via mail och kommer att fortsätta med detta under valets genomförande 2024. Inför kommande val 2026 kommer det nya systemet kunna nyttjas.

2. Följer ni upp totalt antal inkomna synpunkter och hur många som leder förändring/förbättring av verksamheten?

Svar: Ingen systematisk uppföljning görs. Alla inkomna synpunkter besvaras och omhändertas i den kontinuerliga utvecklingen av verksamheten.

3. Hur har verksamheten förbättrats genom att ta emot synpunkter från invånare och intressenter? Beskriv 1-2 områden där inkomna synpunkter lett till förändring/förbättring.

Svar: Alla synpunkter omhändertas i den kontinuerliga utvecklingen av verksamheten.

Ekonomiskt resultat

Belopp i miljoner kronor	Kommunbidrag 2023	Årets resultat 2023	Årets resultat 2022	Helårsprognos resultat 202308
Politisk verksamhet	1,7	0,1	1,4	0,0
Övriga verksamheter	0,0	0,0	0,0	0,0
Nämnden totalt	1,7	0,1	1,4	0,0

Belopp i miljoner kronor	KF-budget 2023	Bokslut 2023	Bokslut 2022	Helårsprognos 202308
Investeringar	0,0	0,0	0,6	0,0

6. Valnämndens ekonomiska resultat

Nämndens analys - sammanfattning

Årets resultat är ett överskott om 0,1 mnkr, vilket är en positiv avvikelse med motsvarande belopp i jämförelse med budget för året. Helårsprognos per augusti var ett nollresultat. En valsamordnare var budgeterad helår och tillsattes under hösten. En viss eftersläpning av kostnader för valet 2022 belastar resultatet i början av året. Dessa avser bland annat ersättning till röstmottagare och administrationskostnader. Under hösten har uppstarten av valarbetet inför EU-valets genomförande 2024 påbörjats vilket inneburit kostnader som belastar året.

Utvecklingen över tid

Bemanning och organisation av valnämndens kansli ses kontinuerligt över för att anpassas till aktuell verksamhet. Det innebär bland annat att bemanningen anpassas till om det är valår eller inte. Valnämndens kansli skulle behöva vara bemannat även under mellanvalsåren för att hålla bibehålla kontinuitet inom verksamheten när valen nu sker med tätare intervall under kommande år. Det allmänna läget i Sverige och risken för bland annat yttre påverkanskampanjer och eventuella extraval medför även detta att nämndens kansli behöver ha en viss bemanning även under mellanvalsår. En valsamordnare har nu anställts men ytterligare förstärkning skulle behövas för att bygga en robust valorganisation.

Framtida utmaningar

Under 2024 ska val till Europaparlamentet genomföras och i samband med detta val har Uppsala kommun beslutat att även genomföra en folkomröstning.

Under hösten 2023 påbörjades arbetet med att genomföra val till Europaparlamentet och folkomröstning den 9 juni 2024. Bokning av vallokaler och lokaler för förtidsröstning påbörjades parallellt med att nämndens kansli succesivt bemannats. Vid början av 2024 kommer nämndens kansli i princip vara fullt bemannat för att under våren arbeta med valens genomförande i juni 2024.

De största utmaningar som nämnden ser inför genomförandet av valen 2024 är att finna ändamålsenliga vallokaler och lokaler för förtidsröstning. Nämnden ser också en utmaning med att rekrytera röstmottagare då valets genomförande sker under en långhelg i juni.

Under 2022 genomfördes allmänna val och nämndens analys av genomförandet kommer ligga till grund för genomförande av kommande val.

Lagstiftningen för ökat skydd av valhemligheten ställer höga krav på nämnden att finna ändamålsenliga och tillgänglighetsanpassade vallokaler och lokaler för förtidsröstning. Utvärderingen av de lokaler som användes 2022 ligger till grund för den kommande inventeringen av lokaler inför genomförandet av Europaparlamentsvalet 2024.

Vid valet i september 2022 uppstod köbildning under delar av dagen vid vissa lokaler och de troliga orsakerna till köerna har analyserats och kommer ligga till grund för att finna åtgärder för att förbättra inför kommande val. Det var inte bara i Uppsala kommun som det bildades köer vid valet 2022 utan detta uppstod i stora delar av landet.

Den nya lagstiftningen som innebär avskärmade valsedlar har särskilt följts upp och beskrivs. Valmyndigheten har erfarit att 2022 års val har präglats av problem som har förutspåtts i förväg från valadministrationen, centralt, regionalt och lokalt. Valmyndigheten ser ett valsysteem i stort behov av förändringar och i en betydligt snabbare takt än vad som skett hittills, där förbättringsmöjligheter tas tillvara innan problem uppstår och lagstiftning ändras och underhålls regelbundet. Behoven har framförts under ett antal år och utmaningarna blir större för varje val, vilket påverkar säkerheten i valgenomförandet och riskerar att långsiktigt minska förtroendet för detsamma.

Den ökade polariseringen inom flera områden i samhället påverkar förutsättningarna för att genomföra demokratiska val. Ojämligheten i levnadsvillkor ökar, både mellan individer och mellan olika bostadsområden. Inkomstskillnaderna växer liksom skillnaderna i sysselsättning och hälsa. Samhällsklimatet upplevs som allt hårdare. Lokalt kan detta ta sig uttryck i form av social oro och en ökad närvaro av icke-demokratiska krafter och metoder.